

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om:

- ”Meddelande från kommissionen till rådet, Europaparlamentet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén om verksamheten vid Europeiska centrumet för övervakning av rasism och främlingsfientlighet, åtföljt av förslag till ändring av rådets förordning (EG) nr 1035/97”, och
- ”Förslag till rådets förordning om Europeiska centrumet för övervakning av rasism och främlingsfientlighet (omarbetad version)”

(KOM(2003) 483 slutlig – 2003/0185 (CNS))

(2004/C 80/27)

Den 15 september 2003 beslutade rådet att i enlighet med artikel 262 i EG-fördraget rådfråga Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om ovannämnda meddelande och förslag.

Facksektionen för sysselsättning, sociala frågor och medborgarna, som svarat för kommitténs beredning av ärendet, antog sitt yttrande den 25 november 2003. Föredragande var Sukhdev Sharma.

Vid sin 404:e plenarsession den 10 och 11 december 2003 (sammanträdet den 10 december) antog Europeiska ekonomiska och sociala kommittén följande yttrande med 119 röster för, inga röster emot och 1 nedlagd röst.

1. Sammanfattning av grunddokumentet

1.1. Kommissionens dokument är innehåller två delar: ett meddelande med en utvärdering av centrumet och ett förslag om att omarbeta grundförordningen.

1.1.1. Kommissionen framför i meddelandet sina väl underbyggda synpunkter på de framsteg som övervakningscentrumet hittills gjort och beaktar resultaten av en extern utvärdering som utförts av Centre for Strategy and Evaluation Services samt olika parter synpunkter på utvärderingen.

1.1.2. Kommissionen inleder med att analysera övervakningscentrumets huvudmål, som är att ”förse gemenskapen och dess medlemsstater med objektiva, tillförlitliga och jämförbara uppgifter om företeelser som rasism, främlingsfientlighet och antisemitism på europeisk nivå”, och medlen för att uppnå detta. Därefter undersöks annan verksamhet som utförts av centrumet, till exempel rundabordsamtal, forskning, spridning av information och data samt årsrapporter.

1.1.3. Kommissionen fortsätter med att undersöka övervakningscentrumets resurser och om dess mål är adekvata, särskilt mot bakgrund av de rättsliga och politiska förändringar som har skett sedan centrumet bildades. I detta avsnitt undersöks också förslagen om att ändra dess geografiska täckning, namn och till och med dess mandat.

1.1.4. Kommissionen granskar centrumets organisatoriska effektivitet utifrån följande aspekter:

- Förvaltningsstrukturen, som omfattar en styrelse, ett verkställande organ och en direktör.
- Organisationsstrukturen.
- Utarbetande och övervakning av arbetsprogram.
- Ekonomi och administration.
- Rekrytering och inrättandet av övervakningscentrumet.
- Kontakter med kommissionen och övriga EU-institutioner.

1.1.5. Efter att ha sammanfattat de viktigaste resultaten av den externa utvärderingen konstaterar kommissionen att den allmänna bilden av övervakningscentrumets arbete är blandad. Centrumet har gjort betydande framsteg, men det står klart att det fortfarande är möjligt och nödvändigt att förbättra arbetets kvalitet och värde, särskilt när det gäller objektivitet och uppgifternas jämförbarhet. För att i så stor omfattning som möjligt kunna påverka unionens och medlemsstaternas politik och metoder bör centrumet, utan att det påverkar dess oberoende, beakta gemenskapens prioriteringar i sina arbetsprogram.

1.2. De resultat som redovisas i meddelandet avspeglas i dokumentets andra del, som innehåller en omarbetad version av rådets förordning (EG) nr 1035/97, som inrättade övervakningscentrumet och reglerar dess verksamhet.

2. Allmänna kommentarer

2.1. Kommittén anordnade den 7 oktober 2003 en hearing om Europeiska centrumet för övervakning av rasism och främlingsfientlighet och dess roll och funktion. En rad företrädare för civilsamhällets organisationer på europeisk och nationell nivå medverkade och framförde sina synpunkter om kommissionens meddelande. Kommittén har tagit hänsyn till deras synpunkter i detta yttrande.

2.2. Det finns mycket i meddelandet som EESK ställer sig bakom. Det gäller särskilt följande:

- Att kommissionen förkastar den oberoende utvärderarens rekommendation att övervakningscentrumets styrelse skall bestå av företrädare för medlemsstaternas regeringar: Kommissionens motivering är att det kan betraktas som oacceptabel inblandning i centrumets oberoende.
- Att kommissionen upprepar att övervakningscentrumet även i fortsättningen måste vara helt oberoende gentemot medlemsstaterna.
- Att övervakningscentrumets roll, uppgifter och verksamhet utvidgas i linje med utvecklingen av gemenskapens befogenheter sedan förordning (EG) nr 1035/97 antogs (artikel 13 i Amsterdamfördraget och gemenskapens befogenheter i frågor som rör invandring, flyktingfrågor och asylärenden).
- Att centrumet också skall bidra till det gradvisa inrättandet av ett område för frihet, säkerhet och rättvisa.
- Att övervakningscentrumets arbete skall knytas till EU:s prioriteringar för att bidra till den politiska utvecklingen på europeisk och nationell nivå.
- Att övervakningscentrumets mandat formellt utökas till att omfatta andra former av intolerans, t.ex. religiös intolerans.
- Att centrumet får utökat mandat för att kunna inleda kontakter med kandidatländerna.
- Att centrumet får större frihet att inrätta gemensamma företag med andra internationella organisationer som Europarådet.

- Att det läggs större tyngdpunkt på att mäta centrumets prestanda i förhållande till dess mål och arbetsprogram.
- Att beslutsfattandet inom styrelsen och det verkställande organet anpassas till förordningen, vilket bör leda till effektivare beslutsfattande.
- Att styrelsemedlemmarna skall ha kunskaper i organisationsstyrning, planering och budgetkontroll.

3. Särskilda kommentarer

3.1. Målen

3.1.1. Det omformulerade målet för övervakningscentrumet lyder som följer:

”Centrumets huvudmål skall vara att förse de relevanta institutionerna och myndigheterna i gemenskapen och dess medlemsstater med objektiva, tillförlitliga och jämförbara uppgifter om företeelser som rasism, främlingsfientlighet, och antisemitism och relaterad intolerans på europeisk nivå, särskilt inom de områden som anges i artikel 4.3, för att bistå dem när de vidtar åtgärder eller utarbeta handlingsätt inom sina respektive behörighetsområden. I samband med detta skall centrumet också bidra till det gradvisa inrättandet av ett område för frihet, säkerhet och rättvisa.”

3.1.2. Kommittén instämmer med kommissionen i att övervakningscentrumets huvudinriktning även i fortsättningen bör vara rasism och främlingsfientlighet och att centrumets mandat inte också bör omfatta annan diskriminering på grund av kön, sexuell läggning osv. Samtidigt håller kommittén med kommissionen om att rasism och främlingsfientlighet skall tolkas som ett vitt begrepp och även inbegripa annan därmed sammanhängande intolerans.

3.1.3. EESK välkomnar utvidgningen av övervakningscentrumets roll, uppgifter och verksamhet i linje med utvecklingen av gemenskapens befogenheter, exempelvis att artikel 13 infördes i fördraget liksom gemenskapens befogenheter i frågor som rör invandring, flyktingar och asyl.

3.1.4. Enligt artikel 3 om uppgifter skall centrumet ha följande uppgifter: ”c) samla in, registrera och analysera information och uppgifter” och ”g) utarbeta slutsatser och yttranden till gemenskapen och dess medlemsstater”.

3.1.5. Artikel 2 "Mål" innebär jämfört med den tidigare förordningen en begränsning av informationsmottagarna till "de relevanta institutionerna och myndigheterna" i gemenskapen och medlemsstaterna. Det civila samhället, arbetsmarknadens parter och icke-statliga organisationer på europeisk nivå och i medlemsstaterna är alltså inte längre målgrupper för informationen. Kommittén anser att det civila samhället även i framtiden har stor betydelse för kampen mot rasism, främlingsfientlighet och antisemitism och den intolerans som sammanhänger med detta. Kommittén föreslår därför följande ändring av artikel 2: "Centrumets huvudmål skall vara att förse de relevanta institutionerna och myndigheterna i gemenskapen och dess medlemsstater samt det civila samhället och arbetsmarknadens organisationer..."

3.1.6. Kommittén anser visserligen att övervakningscentrumet bör ha en aktiv roll och lägga fram rekommendationer till EU:s institutioner och medlemsstaterna, men detta bör också avspeglas i dess mål. Enligt EESK bör avsnittet med det omformulerade målet ändras, och texten "för att bistå dem när de vidtar åtgärder eller utarbetar handlingssätt inom sina respektive behörighetsområden" bör ersättas med "för att bistå dem genom att formulera politiska rekommendationer som de kan använda för att vidta åtgärder eller utarbeta handlingssätt inom sina respektive behörighetsområden".

3.2. *Det civila samhällets roll i övervakningscentrumets verksamhet*

3.2.1. I dag har det civila samhället kontakt med övervakningscentrumet främst via nationella rundabordssamtal som anordnas i enskilda medlemsstater. Kommissionen rekommenderar att centrumet inte längre skall uppmuntra dessa möten, vilket innebär att det förlorar sin enda aktiva kontakter med organisationerna i det civila samhället. Enligt artikel 3 e i den nya förordningen skall emellertid centrumet "samarbeta med det civila samhället, inbegripet icke-statliga organisationer, arbetsmarknadens parter, forskningscentra och företrädare för behöriga offentliga myndigheter och övriga personer eller organ som har att göra med rasism och främlingsfientlighet, särskilt genom att främja dialog på europeisk nivå och där så är lämpligt delta i diskussioner och möten på nationell nivå".

3.2.2. Under hearingen med organisationer som arbetar mot rasism och främlingsfientlighet framgick det klart att samråd i form av rundabordssamtal bara förekom i några medlemsstater, men inte alls i andra. Kommittén accepterar

därför kommissionens uppfattning om rundabordssamtalens värde och stöder förslaget att övervakningscentrumet skall ha större frihet att besluta om hur, och med vilka medel det skall involvera det civila samhället.

3.2.3. EESK instämmer emellertid också i de argument som företrädare för det civila samhällets organisationer framförde under hearingen, nämligen att de nationella rundabordssamtalen hittills är de enda aktiva kontakterna mellan centrumet och dessa organisationer i medlemsstaterna. Kommittén vill i likhet med kommissionen inte föreslå alltför klara samrådsrutiner. För att ta hänsyn till synpunkterna inom organisationerna i det civila samhället rekommenderar emellertid EESK att övervakningscentrumet på nationell nivå samråder med berörda organisationer och medlemsstaterna om de bästa formella och informella formerna för samrådet. Dessa samrådsformer bör också innefatta rundabordssamtal.

3.3. *Förvaltnings- och ledningskriterier*

3.3.1. De nuvarande kriterierna för utnämning av majoriteten av styrelseledamöterna är följande:

"Varje medlemsstat utser en oberoende person med lämplig erfarenhet av analys av rasism, främlingsfientlighet och antisemitism.

Kommissionen föreslår att dessa utnämningar skall begränsas till personer som är ansvariga för att driva det eller de organ för främjande av likabehandling av alla personer utan åtskillnad på grund av ras eller etniskt ursprung som avses i artikel 13 i rådets direktiv 2000/43/EG eller ett motsvarande fristående offentligt organ".

3.3.2. Kommissionen skall dessutom vara företräd av två medlemmar i stället för en. Kommittén förstår värdet av detta förslag.

3.3.3. Kommittén anser att övervakningscentrumet bör medge ett brett deltagande och samla alla aktörer. Detta bör också avspeglas i styrelsens sammansättning. EESK anser således att övervakningscentrumets styrelse bör bestå av en företrädare för varje medlemsstat, företrädare för viktiga internationella samarbetsorganisationer, EU-institutioner, däribland EESK ⁽¹⁾, och för det civila samhällets organisationer och arbetsmarknadens parter.

(1) Se EESK:s yttrande om rådets förordning (EG) om inrättande av ett europeiskt centrum för övervakning av rasism och främlingsfientlighet (KOM(96) 615 slutlig), EGT C 158, 26.5.1997.

3.3.4. Flera organisationsföreträdare har helt riktigt påpekat att det är viktigt att slå vakt om och stärka centrumets oberoende, inte bara i förhållande till EU:s institutioner utan också till medlemsstaterna, som ibland störs av centrumets arbete och därför försöker öka sitt inflytande över dess ledning. Det är därför viktigt att det i centrumets styrelse ingår personer som är oberoende i förhållande till medlemsstaterna. Kommittén rekommenderar att man stryker andra stycket i artikel 8.1, där medlemsstaternas representation begränsas till personer med erfarenhet av att leda organ för främjande av likabehandling i enlighet med artikel 13 i rådets direktiv 2000/43/EG.

3.3.5. För att värna om centrumets oberoende rekommenderar EESK att det nuvarande informella arrangemanget att

medlemsstaterna har särskilda sambandspersoner som samarbetar med centrumet skall finnas kvar men formaliseras genom att det skrivs in i den förordning som reglerar centrumets verksamhet.

3.3.6. EESK instämmer i kommissionens resonemang att en effektiv ledning av övervakningscentrumet kräver ett begränsat verkställande organ bestående av personer som inte bara har erfarenhet av likabehandling och kamp mot diskriminering utan också dokumenterad och lång ledningserfarenhet. Detta måste inte nödvändigtvis uppnås genom att man begränsar rekryteringsunderlaget för medlemsstaternas företrädare till specialiserade organ eller motsvarande offentliga organ, vilket kommissionen anser. Det kan däremot uppnås genom att man fastställer klara profiler för medlemmar i det verkställande organet och rekryterar dem via öppna förfaranden.

Bryssel den 10 december 2003.

Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs

ordförande

Roger BRIESCH
